

МОН, LIII НАЦИОНАЛНА ОЛИМПИАДА ПО ХИМИЯ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Областен кръг, 13 февруари 2021 г.

Втора състезателна група – ученици, които през настоящата година са в VIII клас

Уважаеми ученици, предстои Ви да решите тест от две части.

Първата част съдържа 15 задачи с по 4 отговора, само един от които е верен. Отбележете буквите на верните отговори в бланката за отговори на Първа част. **Всеки верен отговор на задачи от 1 до 5 се оценява с 2 точки, а всеки верен отговор на задачи от 6 до 15 се оценява с 3 точки. Задача без отговор, с повече от един отговор или с поправен отговор се оценява с 0 точки!**

Втората част се състои от три задачи със свободен отговор, които трябва да разработите на отделни листове. Всеки елемент от задачите се оценява с определен брой точки. Максималният брой точки за втората част е 60.

Общият максимален брой точки за всички задачи е 100.

Времето за работа е 4 астрономически часа.

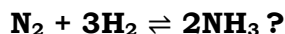
Успешна работа!

ПЪРВА ЧАСТ

1. Химичните свойства на атомите на елементите се определят от:

- А) общия брой на електроните в електронната обвивка
- Б) броя на електроните във външния електронен слой
- В) броя на изотопите на даден химичен елемент
- Г) броя на неутроните в атомните ядра

2. Какъв е видът на химичните връзки в продукта, който се получава при реакцията:

- А) йонни химични връзки
- Б) ковалентни неполярни, тройни
- В) ковалентни полярни, единични
- Г) ковалентни неполярни, единични

3. Кристалите на солта А оцветяват пламъка на спиртна лампа във виолетово. При прибавяне на разтвор на сребърен нитрат към воден разтвор на А се образува бяла утайка. Коя е химичната формула на солта А?

- А) $\text{Mg}(\text{NO}_3)_2$
- Б) MgCl_2
- В) KNO_3
- Г) KCl

4. Кое от веществата се среща в твърдо състояние в природата?

- А) натрий
- Б) натриев хидроксид
- В) калций
- Г) калциев сулфат

5. В коя двойка водни разтвори фенолфталеинът е безцветен?

- А) HCl и KCl
- Б) NaOH и CaCl_2
- В) RbOH и $\text{Ca}(\text{OH})_2$
- Г) NaCl и KOH

6. Йодната тинктура се използва за дезинфекция на рани. Тя представлява смес на йод и спирт. Колко е масата на разтворения йод в 47,5 g спирт, ако в тинктурата масовата част на йода е 5 %?

- А) 9,500 g Б) 2,500 g В) 2,375 g Г) 0,105 g

7. В колба с вместимост 50 mL са поставени 5 mL разтвор на натриева основа. Разтворът на основата е неутрализиран със солна киселина. Кое от твърденията е вярно?

- А) рН на получения разтвор е 7.
 Б) Получената сол се използва като набухвачел в домакинството.
 В) В края на процеса температурата на сместа е по-ниска.
 Г) Обемът на изразходваната киселина трябва да е равен на обема на колбата.

8. Какъв е броят на електронните двойки във външния електронен слой на атом, в електронната обвивка на който общият брой на електроните е четиринайсет?

- А) седем Б) четири В) две Г) една

9. При кои от реакциите (1, 2, 3, 4) се получава сол?

$\text{Na}_2\text{O}_2 + \text{CO}_2 \rightarrow$	$\text{NaN} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow$	$\text{HCl}_{(\text{газ})} \xrightarrow{\text{H}_2\text{O}}$	$\text{CaO} + \text{CO}_2 \rightarrow$
1	2	3	4

- А) при 1 и 2 Б) при 1 и 4 В) само при 3 Г) при 1, 3 и 4

10. Кой от елементите влиза в състава на хлорофила?

- А) натрий Б) желязо В) калций Г) магнезий

11. За коя двойка вещества А и Б е ГРЕШНО твърдението „Сумата от броя на протоните на атомите, които изграждат веществото А, е числено равна на относителната молекулна маса на веществото Б“?

- А) А е F_2 , Б е H_2O Б) А е O_2 , Б е CH_4
 В) А е Cl_2 , Б е PH_3 Г) А е Br_2 , Б е H_2Se

12. В кой от продуктите, използвани в бита, се съдържат натриеви положителни и хипохлоритни отрицателни йони?

- А) сода каустик Б) готварска сол
 В) солна киселина Г) белина

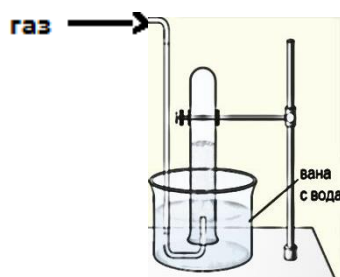
13. В кой ред са изброени химичните свойства, характерни за основните оксиди?

- А) взаимодействие с вода, основни оксиди и основи
- Б) взаимодействие с вода, основни оксиди и киселини
- В) взаимодействие с вода, киселинни оксиди и киселини
- Г) взаимодействие с киселинни оксиди, киселини и основи

14. Кое твърдение за водните разтвори е ГРЕШНО:

- А) Един ненаситен разтвор може да стане наситен чрез изпарение на част от водата.
- Б) Съставните части на разтвор могат да се разделят чрез филтруване.
- В) Изпарението на водата от разтвора е по-бързо при по-голяма повърхност.
- Г) Температурата на кипене на разтвора зависи от съдържанието на разтвореното вещество.

15. Кои от газовете могат да се събират в апаратурата, показана на фигурата?

I. O_2

II. H_2

III. Cl_2

IV. HCl

- А) само I.
- Б) само I. и II.
- В) само I. и III.
- Г) само III. и IV.

ВТОРА ЧАСТ

Задача 1. ЕЛЕМЕНТарно

Химичните елементи **A** и **B** са метали, които се намират в един и същи период на Периодичната таблица. Елементът **A** е по-активен метал от елемента **B**. Атомите на елемента **B** имат равен брой електрони в първия и последния електронен слой, както и равен брой електрони във втория и третия електронен слой.

Елементът **B** е неметал. Броят на електроните във външния електронен слой на атомите му е равен на броя на електроните във външния електронен слой на атомите на химичния елемент кислород. Известно е, че простите йони на **B** и **B** имат еднакъв брой електрони в обвивката си.

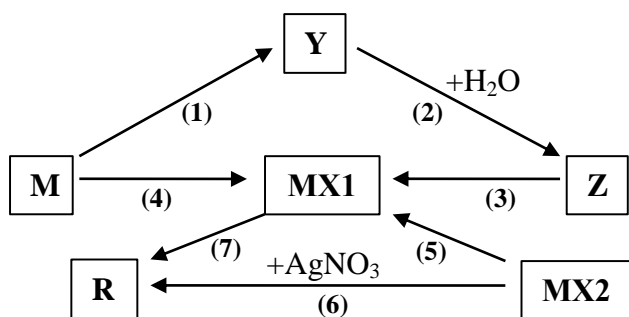
- A)** Запишете с химични знаци елементите **A**, **B** и **B**.
- Б)** Изразете със схеми строежа на атомите на елементите **A**, **B** и **B**, и представете с люисови символи разпределението на електроните от външния им електронен слой.
- В)** Запишете с химични формули съединенията, които елементите **A** и **B** образуват с елемента **B**. Какъв е видът на химичните връзки в тези вещества? Като използвате направените схеми от подточка **Б)** представете с модел образуването на връзката в съединението между елементите **B** и **B**.
- Г)** Подредете елементите **A**, **B** и **B** в ред на нарастване на атомния им радиус.

Задача 2. Кои са йоните и веществата?

М е алкалоземен метал, а **X1** и **X2** – халогени. Броят на електроните в простия йон на **X1** е два пъти по-голям от този на йона на **М**, а в този на **X2** – три пъти по-голям от йона на **М**.

- А)** Означете с химични знаци и наименувайте йоните на **М**, **X1** и **X2**.
Обяснете избора си.
- Б)** Запишете химичните формули на съединенията, образувани от тези йони.

Металът М участва в преходите от схемата. В нея **Y**, **Z** и **R** са химични съединения, които съдържат йоните на **М**. Веществото **Y** намира приложение като суровина в строителството.

- В)** Запишете с изравнени химични уравнения преходите от (1) до (7), като в тях използвате конкретните химични означения на неизвестните вещества.

Задача 3. История с дирижабъл

Дирижабълът “Хинденбург”, конструиран през 1936 година, е най-големият пътнически летателен апарат от този вид, който лети с помощта на по-лек от въздуха газ-водород. Представлява управляем балон с двигател, който се издига с помощта на 16 000 килограма водород. На 6 май 1937 година, при трагичен инцидент, водородът на “Хинденбург” се запалва при приземяване.

- А) Изразете с химично уравнение взаимодействието, на което се дължи пожарът на “Хинденбург”.

Скелетът на балона, в който се съхранява водородът в дирижабъла, е направен от сплав на три метала - X, Y и Z. За тях е известно, че (а) два от металите са в трети период на периодичната таблица, а единият е в четвърти период и (б) $A_r(X) : A_r(Y) : A_r(Z) = 1 : 1,111 : 2,613$.

- Б) Кои са елементите X, Y и Z?

Сплав (1) съдържа металите Y и Z в масово отношение 11,5 : 1. Към нея се добавят равни по маса количества от металите X и Z и се получава нова сплав (2), в която масовата част на Z е 0,15.

- В) Какъв е масовият процентен състав на сплав (2)?

Днес водородът се използва като гориво и неговото безопасно съхранение и транспорт е много важна задача. Едно възможно решение е съхранението му под формата на хидриди.

- Г) Изразете с химични уравнения получаването на хидрида на X от прости вещества и взаимодействието му с вода.
- Д) Колко килограма от хидрида на метала X са необходими за съхранението на водорода, с който е бил пълен балонът на “Хинденбург”?

**МОН, LIII НАЦИОНАЛНА ОЛИМПИАДА ПО ХИМИЯ
И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА**

*Областен кръг, 13 февруари 2021 г.
Учебно съдържание VIII клас*

БЛАНКА ЗА ОТГОВОРИ НА ЗАДАЧИТЕ

ПЪРВА ЧАСТ

Задача №	ОТГОВОРИ			
1.	А	Б	В	Г
2.	А	Б	В	Г
3.	А	Б	В	Г
4.	А	Б	В	Г
5.	А	Б	В	Г
6.	А	Б	В	Г
7.	А	Б	В	Г
8.	А	Б	В	Г
9.	А	Б	В	Г
10.	А	Б	В	Г
11.	А	Б	В	Г
12.	А	Б	В	Г
13.	А	Б	В	Г
14.	А	Б	В	Г
15.	А	Б	В	Г

Периодична таблица на химичните елементи

1 IA																	18 VIIIA
1 H 1,0	2 IIA											13 IIIA	14 IVA	15 VA	16 VIA	17 VIIA	2 He 4,0
3 Li 6,9	4 Be 9,0											5 B 10,8	6 C 12,0	7 N 14,0	8 O 16,0	9 F 19,0	10 Ne 20,2
11 Na 23,0	12 Mg 24,3	3 IIIB	4 IVB	5 VB	6 VIB	7 VIIB	8 ←	9 VIIIB	10 →	11 IB	12 IIB	13 Al 27,0	14 Si 28,1	15 P 31,0	16 S 32,1	17 Cl 35,5	18 Ar 40,0
19 K 39,1	20 Ca 40,1	21 Sc 45,0	22 Ti 47,9	23 V 50,9	24 Cr 52,0	25 Mn 54,9	26 Fe 55,8	27 Co 58,9	28 Ni 58,7	29 Cu 63,5	30 Zn 65,4	31 Ga 69,7	32 Ge 72,6	33 As 74,9	34 Se 79,0	35 Br 79,9	36 Kr 83,8
37 Rb 85,5	38 Sr 87,6	39 Y 88,9	40 Zr 91,2	41 Nb 92,9	42 Mo 95,9	43 Tc (97)	44 Ru 101,1	45 Rh 102,9	46 Pd 106,4	47 Ag 107,9	48 Cd 112,4	49 In 114,8	50 Sn 117,7	51 Sb 121,8	52 Te 127,6	53 I 126,9	54 Xe 131,3
55 Cs 132,9	56 Ba 137	57 La 138,9	72 Hf 178,5	73 Ta 182,9	74 W 183,8	75 Re 186,2	76 Os 190,2	77 Ir 192,2	78 Pt 195,1	79 Au 197,0	80 Hg 200,6	81 Tl 204,4	82 Pb 207,2	83 Bi 209,0	84 Po	85 At	86 Rn
87 Fr	88 Ra	89 Ac	104 Rf	105 Db	106 Sg	107 Bh	108 Hs	109 Mt	110 Ds	111 Rg	112 Cn	113 Nh	114 Fl	115 Mc	116 Lv	117 Ts	118 Og

лантаноиди	58 Ce 140,1	59 Pr 140,9	60 Nd 144,2	61 Pm	62 Sm 150,4	63 Eu 152,0	64 Gd 157,3	65 Tb 158,9	66 Dy 162,5	67 Ho 164,9	68 Er 167,3	69 Tm 168,9	70 Yb 173,1	71 Lu 175,0
актиноиди	90 Th 232,0	91 Pa 231,0	92 U 238,0	93 Np	94 Pu	95 Am	96 Cm	97 Bk	98 Cf	99 Es	100 Fm	101 Md	102 No	103 Lr

РАЗТВОРИМОСТ ВЪВ ВОДА НА СОЛИ, ХИДРОКСИДИ И КИСЕЛИНИ

катиони аниони	H ⁺	NH ₄ ⁺	K ⁺	Na ⁺	Ag ⁺	Ba ²⁺	Ca ²⁺	Mg ²⁺	Zn ²⁺	Cu ²⁺	Pb ²⁺	Fe ²⁺	Fe ³⁺	Al ³⁺
OH ⁻	X	Г			MP		CP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP
Cl ⁻					MP						MP			
Br ⁻					MP						MP			
I ⁻					MP					MP	MP			
S ²⁻	Г				MP				MP	MP	MP	MP	MP	BB
SO ₃ ²⁻	Г				CP	CP	CP	CP	CP		MP	CP		
SO ₄ ²⁻					CP	MP	CP				MP			
NO ₃ ⁻														
PO ₄ ³⁻					MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP
CO ₃ ²⁻	Г				MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	MP	BB	
CrO ₄ ²⁻					MP	MP			MP	MP	MP	MP		

MP – Малко разтворимо вещество

CP – Средно разтворимо вещество

Г – Газ

BB – Взаимодействия с вода